

SCIENCE AND EDUCATION
FOR SUSTAINABLE LIFE

HÅLLBARHETSREDOVISNING 2016

Förord

SLU:s verksamhet rör grundstenarna för vår existens och vi arbetar för att möta globala utmaningar som livsmedelsförsörjning och klimatförändringar. En av våra viktigaste uppgifter är att forska och undervisa om avvägningar mellan produktions- och miljömål. Det gör att vi har många ögon på oss – att vi ska leva som vi lär, att vi ska göra vårt allra bästa med de resurser vi har till vårt förfogande och att bedriva vår verksamhet med minsta möjliga miljöpåverkan.

SLU arbetar systematiskt med miljöfrågor och har valt att certifiera verksamheten mot ISO 14001. Under 2016 nådde vi målet att alla verksamheter inom universitetet är certifierade, vilket jag tycker är mycket tillfredsställande. Vi har ett aktivt arbete med att identifiera och mäta våra miljöaspekter, sätta miljömål, följa upp aspekter och mål, och se till att vi gör det vi förutsatt oss.

Under 2016 har vi genomfört en rad förbättringar, bland annat installerat solcellsanläggningar på tre av våra orter och fasat ut den sista värmepannan, som gått på fossilt bränsle. Under året har vi även påbörjat den utredning som ligger till grund för vårt fortsatta klimatarbete. Syftet med utredningen var att ge oss en bild av vilka utsläpp vi har och hur de storleksmässigt förhåller sig till varandra. Detta för att kunna göra en realistisk plan för hur vi får ner vårt CO₂-avtryck de

kommande åren. I samma anda har vi under 2016 haft en bred dialog om resor och de målkonflikter som ligger inbyggda i tjänsteresandet. SLU arbetar mycket med både internationella och nationella intressenter. Detta arbete, liksom fortsatt samarbete mellan SLU:s olika orter, ska vi fortsätta med och det kräver resor. Utmaningen för oss ligger i att hitta alternativa färd sätt och annan mötesstruktur i de fall det är möjligt.

Arbetet med forskningsfartyget SLU ska bygga pågår med stor intensitet och under 2016 har många val behövt göras kring vilka funktioner fartyget ska ha. Vi har på så många punkter det har varit möjligt tagit stor miljöhänsyn, bland annat gällande vilket drivmedel fartyget ska gå på och vilken form skrovet ska ha för att minska bränsleförbrukning. Dessutom planeras det för rening av bränsleförbränningen och flera vattenreningsystem ombord.

När jag ser tillbaka på 2016 gör jag det med tillfredsställelse över allt vi som universitet har åstadkommit inom miljöområdet, men jag ser också att vi har mycket arbete kvar att göra. Låt oss fortsätta med ett aktivt miljöarbete under 2017 och framåt!

Martin Melkersson,
universitetsdirektör

Miljöpolicy

”SLU ska medverka till en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling”.

”Miljötänkande och miljöaspekter ska integreras i allt beslutsfattande och i all verksamhet inom alla SLU:s arbetsenheter”.

”SLU:s miljöarbete är en långsiktig process, som bygger på ständiga förbättringar med vid varje tidpunkt gällande miljölagstiftning som grund”.

CERTIFIERAD
ISO 14001
Ledningssystem för miljö

Vad har hänt under 2016?

Miljöcertifiering av hela SLU

Hela SLU blev i juli 2016 certifierat mot ISO 14001. Under lång tid har arbetet med att miljöcertifiera universitetet pågått med varierande intensitet och miljöenhetens uppdrag har varit att miljöcertifiera hela universitet senast utgången 2016. I juli fick vi vårt sista certifikat och sammanlagt finns 11 miljöcertifikat och omkring 25 miljösamordnare på SLU. De har haft en viktig roll i arbetet med att miljöcertifiera universitetet samt i det fortsatta miljöarbetet. I oktober firades miljöcertifieringen under Certivalen – ett flerdagarsevent med miljösamordnardagar, öppna föreläsningar, ceremonier och middag.

Ceremoni under Certivalen, Ulls hus 2016.

Klimatfonden

Under 2016 delades medel ut från Klimatfonden vid två tillfällen, en gång på våren och en gång under Certivalen. Sex stycken projekt tilldelades medel ur fonden:

- Solcellssystem och batterier vid försöksfält på Bälinge mossar, Örjan Berglund institutionen för mark och miljö.
- Installation av kylare för elektronmikroskop på VH-fakulteten, Fredrik Södersten institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap.
- Principles for Responsible Management Education, Cecilia Mark-Herbert institutionen för ekonomi, Ultuna.
- Klimatkompensation genom återbeskogning av degraderade lågproduktiva tropiska skogar på Borneo, Ulrik Ilstedt institutionen för skogens ekologi och skötsel, Umeå.
- Cykel ersätter bil i resor till arbetet, Mats Svensson, infrastrukturavdelningen, Alnarp.
- Inköp av tjänstecyklar till Ulls hus, Maisa Young, infrastrukturavdelningen, Ultuna.

Vid Certivalen meddelades även att Joakim Ögger vunnit tävlingen Bästa förbättringsförslag med sitt förslag om att införa en årlig servicedag för cyklar på SLU:s tre campus.

Martin Melkersson, universitetsdirektör, mottagar ett certifikat från Lena Jönsson, RISE (SLU:s certifieringsorgan) vid ceremonin under Certivalen i Ulls hus, Ultuna.

Joakim Ögger, vinnare i tävlingen bästa förbättringsförslag, samt Cecilia Mark-Herbert och Maisa Young som tilldelats medel för miljöförbättringsprojekt från Klimatfonden under Certivalen.

Upphandling av ett forskningsfartyg till SLU

Regeringen beslutade 2015 att SLU ska ansvara för upphandlingen av ett nytt undersöknings- och forskningsfartyg som ska användas till miljöövervakning av havsmiljön och fiskbestånden, samt till marin forskning. Fartyget byggs med högt ställda miljökrav och miljöenheten har varit deltagit i planeringen. Bland annat målas skrovet utan giftiga bottenfärger och fartyget kan köras på förnybara bränslen. Flera tekniker för rening av både vatten och förbränningsavgaser har ritats in och formen på skrovet är anpassat för minsta möjliga bränsle åtgång. SLU blir ägare till det nya fartyget och Sjöfartsverket kommer att ha ansvar för hennes drift och underhåll. Sjösättningen är beräknad till 2018, och fartyget ska levereras till SLU 2019.

Installationer av solcellerna på tre SLU orter

Som ett led i att nå SLU:s miljömål om att öka självförsörjningsgraden med förnyelsebar energi har flera solcellsanläggningar installerats och tagits i drift under hösten 2016. Det gäller Mellangård i Alnarp, Röbbäckdalen och Lövsta. SLU har sammanlagt installerat solceller på en effekt av 150 000 kwh per år. Det motsvarar strax under 10 normalförbrukande villors totala årskonsumtion. I Röbbäckdalen och på Lövsta driver solcellerna mjölkmaskiner och mjölkky-lare vilket ger oss ytterligare en dimension i att producera och forska om livsmedel så hållbart som möjligt.

Magnus Källmark, Egendomsavdelningen, är i Alnarp och installerar solpaneler.

Övergripande miljömål

Energianvändning

😊 Mål 1.1

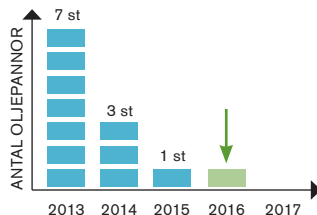
SLU har som huvudmål att vara självförsörjande på all energi (el och värme) vad gäller eget förvaltade fastigheter vid utgången av 2020.

Resultat: Under 2016 har solceller installerats i Alnarp, Lövsta och Röbäcksdalen. Självförsörjningsgraden har därför ökat till ca 11,3% vilket ligger i linje med målet. Vattenkraftsprojektet i Grimsö löper enligt plan. Även när det gäller värme ligger självförsörjningsgraden i linje med målet.

😊 Mål 1.2

Fossila bränslen för uppvärmning ska fasas ut snarast, dock senast innan utgången av 2016.

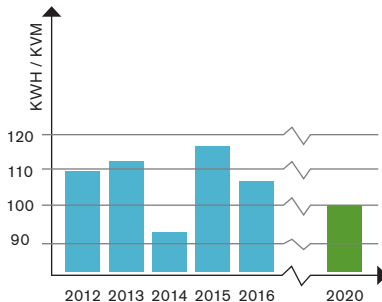
Resultat: Den sista oljepannan i Tönnersjöheden, Halmland, har fasats ut och målet är därmed uppnått.

😊 Mål 1.3

SLU ska på egna fastigheter energibespara med minst 1 % per m² och år, 2012 utgör basår. Det uttrycks med andra ord att till och med 2020 ska minst 9 % per m² totalt ha energibesparats.

Resultat: Energiförbrukning har enligt statistiken minskat med 3 %.

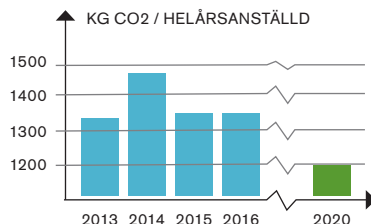

Tjänsteresor

☹ Mål 2.1

SLU ska minska koldioxidutsläpp från resande med 10 % och helårsanställd till utgången av år 2020 i jämförelse med år 2013.

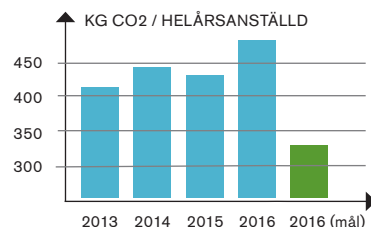
Resultat: Ökning med knappt 1 %.

☹ Mål 2.2

Koldioxidutsläppen från inrikes resande i jämförelse med år 2013 skall minska med 20 % och helårsanställd t o m år 2016 främst genom minskning av inrikes flygresor.

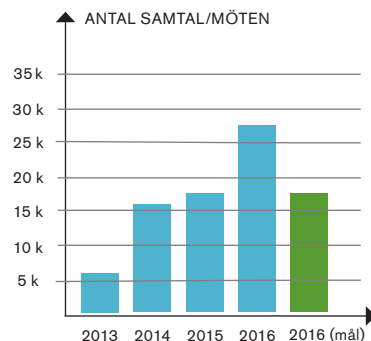
Resultat: Ökning med 16 %. Under 2015 var ökning 5 %.

😊 Mål 2.3

Antalet IT-resor (användandet av videokonferens) i jämförelse med 2013 års nivå skall öka med 15 % t o m år 2016.

Resultat: Videokonferensen har ökat drygt 20 % sedan 2013. Om Skype for business samt Jabber, som också är verktyg för IT-resor/e-möten räknas in, ligger ökningen på drygt 77 % jämfört med 2014 då Skype introducerades på SLU. Denna uppgift är dock inte statistiskt säkerställd.

Inköp

😊 Mål 3.1

Samtliga upphandlade avtal där miljökrav bedöms som relevanta att ställa utifrån miljörisikanalys, ska resultera i att bra-miljöval alternativ finns där så är möjligt, senast 2019. Varor och tjänster som är eller kan bli bra miljövalsmärkta ska om teknisk möjligt finnas tillgängliga och markerade med grönt löv i Proceedo.

Resultat: Under 2016 har samtliga tecknade avtal innehållit miljökrav där så har varit relevant, totalt 14 st. Tre av dessa har resulterat i bra-miljövals alternativ, i resterande fall har detta ej varit tekniskt möjligt.

😊 Mål 3.2

Årligen ska uppföljning ha genomförts av minst en (1) upphandling för att fastställa om, och i vilken utsträckning, en reducerad miljöpåverkan uppnåts.

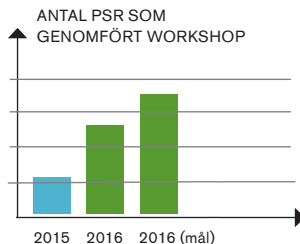
Resultat: En uppföljning har skett gällande miljöpåverkan från upphandlingen av IT-produkter och håller för närvarande på att sammanställas.

Utbildning för hållbar utveckling (UHU)

😊 Mål 4.1

Alla programstudierektorer (PSR) ska senast vid utgången av 2016 ha genomgått en workshop omfattande tre dagar om utbildning för hållbar utveckling.

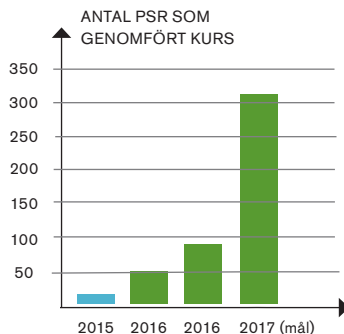
Resultat: Under 2016 har flera workshops för PSR genomförts. Vid årsskiftet hade 26 av 36 (72 %) stycken (inkl. biträdande PSR) genomfört kursen. Då det tillkommit fler PSR under året kommer det i början av 2017 att genomföras en sista workshop.

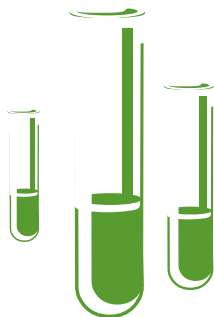

😊 Mål 4.2

Alla kursledare/kursansvariga lärare ska erbjudas minst en dags fortbildning i utbildning för hållbar utveckling. Vid utgången av 2017 ska minst 75 % av dessa ha genomgått fortbildningen.

Resultat: Det totala antalet kursledare/kursansvariga lärare är cirka 420 stycken. Målet innebär alltså att minst 315 (75 %) ska genomgå utbildningen. Vid årsskiftet hade 90 personer (ca 29 %) genomgått kursen och 21 personer var inbokade (= 35 % om samtliga inbokade deltar). Under 2017 kommer utbildningar att erbjudas på alla campus, på både svenska och engelska. Målet bedöms fullt möjligt att uppnå.

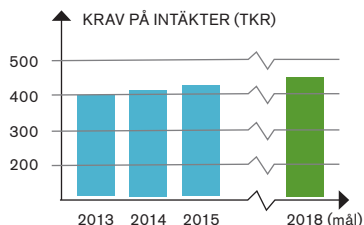

Fortlöpande miljöanalys (FOMA)

😊 Mål 5.1

För att i än högre grad bidra till samhällets miljöarbete har SLU som mål att användningen av data som genereras av SLU:s fortlöpande miljöanalys blir större bland landets beslutsfattare, myndigheter, forskare och allmänhet. Det ska också bli tydligare vilka data som finns tillgängliga och att de uppfyller SLU:s grundläggande kvalitetskrav.

Resultat: Intäkterna till SLU:s fortlöpande miljöanalys ökar från 2016 till 2017 med 20 mnkr (inkl. pris och löneuppräknings) och ligger nu på 427 mnkr. Delmålet bedöms vara möjligt att uppnå.

😊 Mål 5.2

Inom 1,5 år efter påbörjat åtgärdsarbete eller senast 2017-12-31 ska åtgärdsarbetet inom verksamhetens processer vara slutfört och det ska finnas information på SLU:s webb, s.k. metadata, om vilka miljöanalysdata som finns tillgängliga.

Resultat: Av de totalt 73 verksamheter som påbörjat åtgärdsarbetet (enligt 5.2) är det 5 (7 %) verksamheter som uppnått delmål 2.

Lista på SLU:s miljöförbättringar

- Minska anestesigaser på UDS
- Flera certifikat har vävt in sina strategiska mål i miljöledningsmålen (tex Umeå)
- Återintroduktion av flodpärlmussla i Hedströmmen (miljömål Skinnskatteberg)
- Alla campusbilar blir miljöbilar innan 2018 års slut (Ull)
- Klimatfonden är i drift och har genererat flera projekt som t ex
 - klimatkompensation genom återbeskogning av degraderade lågproduktiva tropiska skogar på Borneo
 - solcellssystem och batterier vid försöksfält på Bälunge mossar
 - installation av kylare för elektronmikroskop
 - resebidrag till nattåg 1 klass från Alnarp
 - tjänstecyklar till Alnarp och Ultuna
- Bytt ut 7 värmepannor i våra egna fastigheter som gick på fossilt bränsle
- All el på SLU är enligt avtal grön el
- Integrera miljöhänsyn i SLUs beslutsprocesser genom ny handläggarmanual
- Installerar solceller i Alnarp, Lövsta och Röbäcksdalen
- Beslut om att utreda installation av en vattenturbin i Grimsö
- Inarbetat system kring ställande av miljökrav i upphandlingar
- Förbättrade förutsättningar för källsortering på alla orter
- Programstudierektorer och kursansvariga lärare går utbildning i utbildning för hållbar utveckling för att integrerar hållbarhetsdimensioner i undervisningen
- Nästan 80 avvikelser och 60 förbättringsförslag från certifieringsorganet har blivit åtgärdade
- Kemikaliehanteringssystemet KLARA är infört på hela SLU och innehåller ca 7000 kemikalier
- SLU = divesterat från fossila industrier
- Beslut om att köra stora delar av Skogs- och jordbruksdriftens arbetsmaskiner på fossilfritt drivmedel (HVO/RME)
- Diplomerar av campus Ultuna som Cykelvänlig arbetsplats

Miljösamordnaren har ordet

På SLU finns omkring 25 miljösamordnare som tillsammans med miljörepresentanterna vid olika institutioner/avdelningar arbetar med att samordna miljöarbetet på respektive certifikat. Tre av dessa miljösamordnare har blivit ombedda att ge exempel på positiva mål de arbetat på under året samt att dela med sig av deras bästa miljöledningstips.

Maisa Young – Miljöcertifikatet för Ull

Mål: Under året har uppföljning av miljömålet rörande inköpt catering redovisats för första gången. Resultatet visar att vi ligger på 15,5 % inköpt vegetarisk catering vilket är nära målet om att andelen vegetarisk catering inom certifikatet ska vara 20 % vid slutet av 2016. I och med att målet inte uppfyllts tog ledningen beslutet att förlänga målet till 2018. Utöver det har Ull varit aktiv i Cykelvänlig arbetsplats, ett kommunalt projekt för att förbättra cykelinfrastruktur och kultur vid arbetsplatser i kommunen. Campus Ultuna blev diplomerad som en Cykelhyggelig arbetsplats under hösten 2016.

Tips: Bli intern miljörevisor! Det är väldigt utvecklande, utmanande och kommer att hjälpa dig att bättre förstå och utveckla miljöledningsarbetet.

Mats Svensson – Alnarp

Mål: I princip alla programstudierektorer och kursansvariga lärare från Alnarp har genomgått workshop/utbildning i hållbar utveckling vilket kommer att bidra till utbildningarnas indirekta miljöpåverkan. Den nya Biotronen färdigställdes under året, vilket sannolikt på sikt kommer att leda till minskad energiförbrukning. Alnarp har även fått tilldelning genom klimatfonden för att stimulera nattätsresor till och från Sthlm, vilket upplevs som mycket positivt. (har tyvärr ännu ingen statistisk uppföljning på resorna)

Tips: Att i samband med den årliga miljöinformationen till verksamheterna fånga upp idéer och förbättringsförslag genom att under ca 10 min dela in deltagarna i smågrupper och be varje grupp komma med minst ett miljöförbättringsförslag.

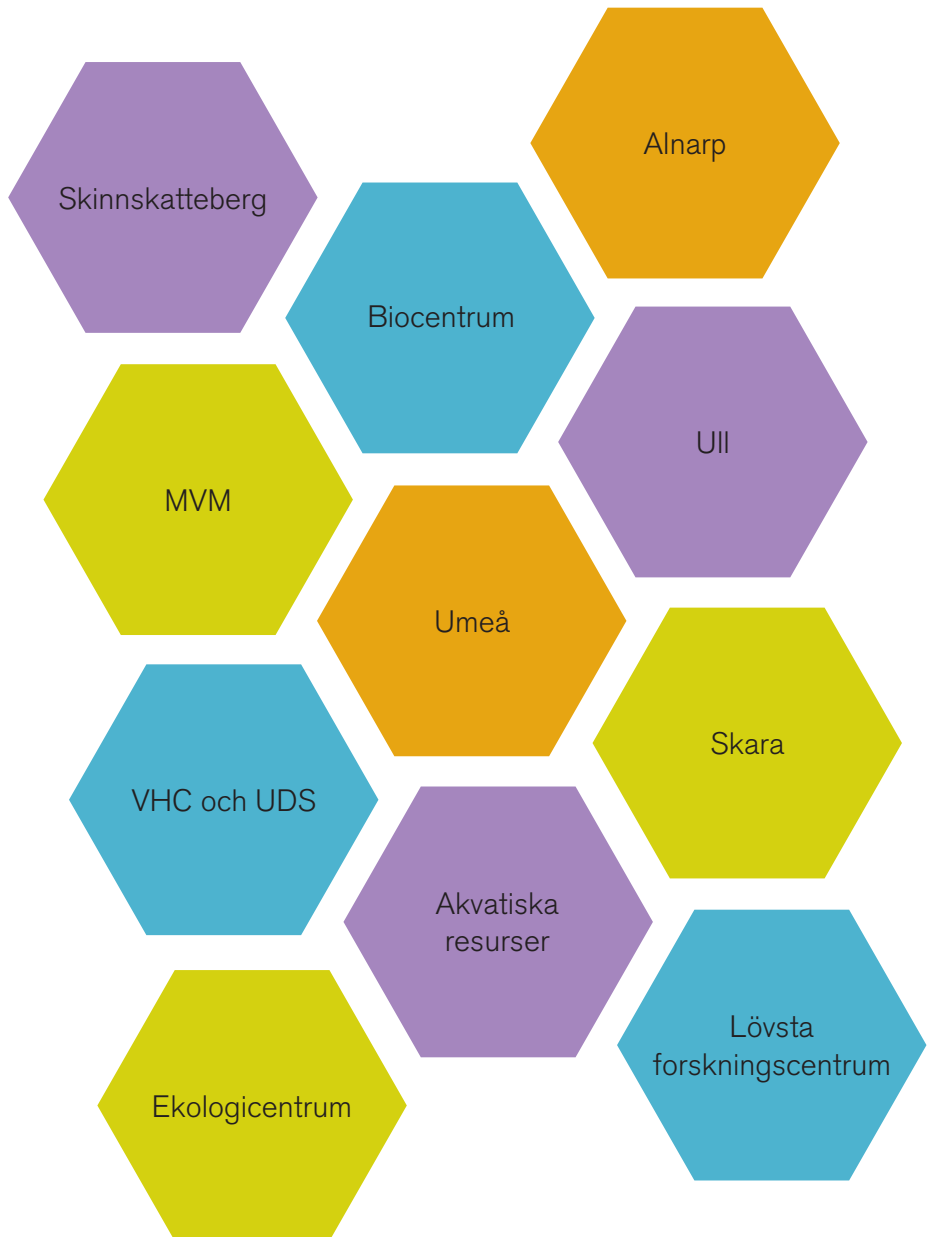
Frida Sundqvist – Institutionen för akvatiska resurser

Mål: Ett av de konkreta miljömål vi arbetat med inom institutionen för akvatiska resurser är att minska vår pappersförbrukning. Våra medarbetare har informerats angående vår aktuella förbrukning och tankar om när, vad och hur mycket som behövs skrivas ut har väckts. Resultatet har varit mer positivt än vi kunde tänka oss och på ett år (t.o.m. 2016) minskade vi vår pappersförbrukning med 16 procent. Även om det innebär att vi nått vårt uppsatta mål tror vi att det finns mer papper att spara och målet kommer revideras.

Tips: Mitt tips är att ta tillvara på medarbetarnas kompetens och lyssna på deras åsikter. Lyft de positiva aspekterna och det vi är bra på. Vi måste arbeta tillsammans för att nå målen.

SLU:s 11 certifikat

Nästa steg 2017

Nu är hela SLU miljöcertifierat och det innebär att miljöarbetet går in i en ny mognadsfas. När vi blickar framåt så ser vi stora utmaningar på miljöområdet för hur SLU. Nedan följer ett antal punkter som kommer vara angelägna för universitetet under kommande året:

- **Klimatmål** – Nästa steg är att skapa ett klimatmål för att SLU ska bidra till att uppnå Parisavtalets mål samt Sveriges nationella mål om att bli klimatneutralt 2050.
- **Implementera handlingsplanen för nya rese målet** – Ett nytt mål och handlingsplan för tjänsteresor har tagits fram 2016/2017 och arbetet med implementeringen kommer vara omfattande under kommande åren. Bl a kommer en incitamentsmodell tas fram för att styra resor från flyg till tåg.
- **Nya miljömål för utbildning för hållbar utveckling (UHU)** – Arbetet med att ta fram nya miljömål för utbildning pågår och kommer fastställas under senare delen av 2017. Bland målförslagen finns förslag om att fortsätta med workshops för utbildning för hållbar utveckling för kursledare och programstudierektorer.
- **Alla certifikat ska över till nya ISO 14001:2015** – I dagsläget är omkring hälften av certifikaten certifierade gentemot den nya ISO 14001 standarden från 2015. Under 2018 ska alla certifikat vid SLU ha gått över till nya standarden.

Miljöenheten vid SLU

Johanna Sennmark
Miljöchef

Karin Bäckman
Miljösamordnare för Ull

Maisa Young
Miljöhandläggare

Peter Hagelin
Vik. miljökoordinator

Camilla Källman
Miljökoordinator

Ingrid Nygren
Projektledare för införandet
av Klara

Theresia Larsson
Miljösamordnare på VHC

SLU Klimatfond

Har du en smart idé om hur SLU kan minska sin klimatpåverkan? Då kan du söka pengar från klimatfonden och kanske få din idé förverkligad. Läs mer på: www.slu.se